

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Μάθημα: Αστικό Δίκαιο

Χρήσιμα θέματα θεωρίας για τις επικείμενες εξετάσεις

Ενόψει του επικείμενου διαγωνισμού των υπουργείων Δικαιοσύνης και Οικονομικών τα Πανεπιστημιακά Φροντιστήρια «ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ» προετοιμάζουν σε ολιγομελείς ομάδες υποψηφίους, παραθέτοντας χρήσιμη θεωρία στο μάθημα του Αστικού Δικαίου. Τα θέματα επιμελήθηκε ο επιστημονικός συνεργάτης κ. Κοττάκος Ηλίας, δικηγόρος, υπ. διδάκτωρ Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ - ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΞΙΟΤΗΤΑ****1. Αποδοχή κληρονομίας**

Εννοια. Η αποδοχή της κληρονομίας αποτελεί δικαίωμα του κληρονόμου, άρα δεν μπορεί να ασκηθεί από τους δανειστές του κληρονόμου, τον εκτελεστή της διαθήκης, τον κηδεμόνα ή εκκαθαριστή της κληρονομίας ή το σύνδικο, ενώ αποδοχή μπορεί να επέλθει και με την πάροδο της προθεσμίας αποποίησης. Το Δημόσιο κληρονομεί χωρίς να χρειάζεται να αποδεχτεί. Αποδοχή είναι η δήλωση βουλήσεως του κληρονόμου να γίνει οριστικός κληρονόμος. Η αποδοχή, η οποία είναι είτε απλή είτε με το ευεργέτημα της απογραφής, πραγματοποιείται με δήλωση μονομερή και άτυπη, αμετάκλητη, μη απευθυντή και δεκτική εκούσιας αντιπροσώπευσης, ρητή ή σιωπηρή. Το δικαίωμα αποδοχής είναι διαπλαστικό, κληρονομητό και αμεταβίβαστο. Η αποδοχή προϋποθέτει ικανότητα για δικαιοπραξία, ως εκ τούτου η αποδοχή του ανηλίκου ή εκείνου που βρίσκεται σε δικαστική συμπαράσταση γίνεται πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής μετά από άδεια του δικαστηρίου.

Σιωπηρή αποδοχή. Σιωπηρά η κληρονομία γίνεται αποδεκτή με ανάμηση του κληρονόμου στην κληρονομία, αν δηλαδή προβαίνει στην επιχείρηση πράξεων που φανερώνουν δήλωση αποδοχής, π.χ. αίτηση για έκδοση κληρονομητηρίου, εκποίηση κληρονομίας, άσκηση της αγωγής περικλήρου.

Προθεσμία αποποίησης. Αποδοχή θεωρείται ότι έχει πραγματοποιηθεί και στην περίπτωση κατά την οποία παρέλθει η προθεσμία της αποποίησης (ΑΚ185ο εδ. 2). Στην προκειμένη περίπτωση καθιερώνεται πλάσμα δικαίου ότι υπάρχει δήλωση αποδοχής (πλασματική αποδοχή).

Ακύρωση λόγω πλάνης, απάτης, απειλής. Η αποδοχή που οφείλεται σε πλάνη, απάτη, απειλή, κρίνεται βάσει των γενικών διατάξεων για τις ακυρώσιμες δικαιοπραξίες (ΑΚ1857 παρ. 2 ημιεδ. 1, 14ο επ.). Η πλάνη πρέπει να είναι πάντοτε ουσιώδης, όπως ορίζεται από τις γενικές διατάξεις. Ειδικότερα, πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

α) Αν αφορά το ενεργητικό ή το παθητικό της περιουσίας, η πλάνη δεν θεωρείται ουσιώδης.

β) Η αγωγή για ακύρωση παραγράφεται μετά από εξάμηνο (ΑΚ1857 παρ. 2, ημιεδ. 2).

Η ακύρωση της αποδοχής δεν επέχει θέση αποποίησης, αλλά ο κληρονόμος μπορεί να αποδεχτεί ή να αποποιηθεί σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις των άρθρων 1847 επ. Ουσιώδης πλάνη θεωρείται ότι υπάρχει και ως προς το μέγεθος της κληρονομικής μερίδας.

2. Αποποίηση κληρονομίας

Εννοια. Αποποίηση είναι η μονομερής, αμετάκλητη, απευθυντή σε

αρχή (στη γραμματεία του δικαστηρίου) και τυπική δήλωση βούλησης του κληρονόμου να μη γίνει κληρονόμος. Το δικαίωμα της αποποίησης είναι δικαίωμα διαπλαστικό, αμεταβίβαστο, δεν μπορεί να ασκηθεί από τους δανειστές του κληρονόμου, τον εκτελεστή της διαθήκης, τον κηδεμόνα ή εκκαθαριστή κληρονομίας ή το σύνδικο και είναι κληρονομητό. Το Δημόσιο δεν έχει δικαίωμα αποποίησης, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος. Τόσο η αποδοχή όσο και η αποποίηση είναι αμετάκλητες (ΑΚ1857) και άκυρες αν έγιναν πριν από την επαγωγή (ΑΚ1851), αλλά και άκυρες αν έγιναν από πλάνη ως προς το λόγο της επαγωγής (ΑΚ1855).

Ακυρότητα και ακυρωσία αποποίησης. Πιο συγκεκριμένα, η αποποίηση είναι άκυρη, και μάλιστα απόλυτα, στις εξής περιπτώσεις:

α) Αν έγινε πριν από την επαγωγή (ΑΚ1851 εδ. 1).

β) Αν ο κληρονόμος έχει προβεί σε ρητή ή σιωπηρή αποδοχή της κληρονομίας (ΑΚ1849 εδ. 1) ή αν η αποποίηση έγινε μετά την πάροδο της προθεσμίας αποποίησης (ΑΚ185ο εδ. 1).

γ) Αν έγινε από πλάνη ως προς το λόγο επαγωγής (ΑΚ1855).

δ) Αν έγινε με αίρεση ή προθεσμία.

ε) Αν έγινε για μέρος της κληρονομίας, με την εξαίρεση της ΑΚ1855 παρ. 2.

Για την ακυρωσία αποποίησης ισχύουν αναλογικά όσα αναφέρθηκαν για την αποδοχή.

Προθεσμία. Η αποποίηση πρέπει να γίνει σε αποσβεστική προθεσμία τεσσάρων μηνών (ΑΚ1847 εδ. 1), εκτός αν ο κληρονομούμενος όσο ζούσε είχε την τελευταία του κατοικία στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή όταν διέμενε στο εξωτερικό, οπότε η προθεσμία είναι ενός έτους (ΑΚ1847 παρ. 2). Η έναρξη της προθεσμίας είναι από τότε που ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή και το λόγο της (ΑΚ1847 εδ. 1). Αν η επαγωγή είναι από διαθήκη, η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευσή της. Αν ο κληρονόμος καλείται μετά από έκπτωση άλλου (π.χ. αποποίηση, αναξιοτήτα), για να αρχίσει η προθεσμία απαιτείται γνώση της έκπτωσης. Αν πεθάνει ο κληρονόμος πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση, η προθεσμία τρέχει και κατά του κληρονόμου του κληρονόμου, χωρίς να απαιτείται γνώση της επαγωγής και του λόγου της. Αυτή η προθεσμία δεν λήγει πριν από την πάροδο της προθεσμίας που τάσσεται για την κληρονομία του κληρονόμου (ΑΚ185 παρ. 1).

Συνέπειες αποποίησης. Σε περίπτωση αποποίησης, η επαγωγή θεωρείται ότι δεν έγινε (ΑΚ1856 εδ. 1) και η κληρονομία επάγεται αναδρομικά στο πρόσωπο που θα είχε κληθεί αν ο κληρονόμος που αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου (ΑΚ1856 εδ. 2).

Αποποίηση υπέρ άλλου. Αν ένα πρόσωπο αποποιήθηκε υπέρ άλλου, ο οποίος καλείται μετά από αυτόν που αποποιήθηκε, ισχύουν τα εξής:

Α) Η σύμβαση με την οποία ο κληρονόμος αναλαμβάνει την υποχρέωση να αποποιηθεί υπέρ άλλου είναι έγκυρη αν καταρτίστηκε μετά την επαγωγή της κληρονομίας και όχι πριν από αυτήν (ΑΚ368). Η εκπλήρωσή της δεν είναι εξαναγκαστή, γιατί το δικαίωμα της επαγωγής είναι αμεταβίβαστο, ωστόσο η τυχόν μη εκπλήρωση της σύμβασης αυτής γεννά δικαίωμα αποζημίωσης (ΑΚ33ο επ.).

Δεν είναι δωρεά, ακόμα και αν γίνεται χωρίς αντάλλαγμα (ΑΚ497).

Β) Η δήλωση αποποίησης υπέρ άλλου είναι άκυρη αν έγινε υπό αίρεση ή προθεσμία (ΑΚ1851 εδ. 2).

Αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής. Η αποδοχή με το ευεργέτημα ή επ' ωφελεία απογραφής (ΑΚ1902) παρέχει στον κληρονόμο τη δυνατότητα να αποδεχτεί αφενός την κληρονομία, αφετέρου να περιορίσει την ευθύνη για τα χρέη της μέχρι το ενεργητικό της τελευταίας, άρα αποκλείει ευθύνη για τα χρέη της κληρονομίας με την προσωπική του περιουσία. Η δήλωση της αποδοχής με το ευεργέτημα της απογραφής γίνεται με τον ίδιο τύπο όπως και η αποδοχή, δηλαδή με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας, οπότε μετά από αυτήν τη δήλωση τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα (ΑΚ1905). Η προθεσμία της δήλωσης είναι η ίδια όπως και στην αποποίηση, τυχόν δε παρέλευση της οδηγεί σε απώλεια της δυνατότητας του κληρονόμου να περιορίσει την ευθύνη του, μια και θεωρείται ότι έχει αποδεχτεί την κληρονομία χωρίς το ευεργέτημα. Η προθεσμία της απογραφής (κατάλογος με το ενεργητικό και το παθητικό της κληρονομίας) είναι τέσσερις μήνες από τη δήλωση. Μη σύνταξη και κατάθεση της απογραφής από τον κληρονόμο στο γραμματέα του δικαστηρίου εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας οδηγεί σε απώλεια του ευεργετήματος και ο κληρονόμος πλέον ευθύνεται για τα χρέη της κληρονομίας και με την προσωπική του περιουσία. Πρόσωπα που εκ του νόμου θεωρείται ότι πάντοτε αποδέχονται με το ευεργέτημα της απογραφής χωρίς να απαιτείται δήλωσή τους είναι: α) το Δημόσιο και β) οι ανήλικοι, οι οποίοι όμως οφείλουν να συντάξουν την απογραφή μέσα σε ένα έτος από την ενηλικίωσή τους, αλλιώς χάνουν το ευεργέτημα. Η ΑΚ1911 ορίζει τους λόγους έκπτωσης από το ευεργέτημα.

Προετοιμαστείτε για το διορισμό σας στο Δημόσιο από το πιο έμπειρο επιτελείο καθηγητών

ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΤΑ ΝΕΑ ΤΜΗΜΑΤΑ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ-ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΘΝ.ΣΧΟΛΗ ΔΗΜ.ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΑΧΥΡΥΘΜΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑ

Κάνιγγος 10, (5ος όροφ. Τηλ: 210-3300296-7. www.kollintzas.gr